

Projectplan Intensivering armoedebestrijding met Kanskaarten

Probleemstelling armoede in Fryslân

In Fryslân moet 10,7% van de huishoudens zien rond te komen van een minimuminkomen. Ongeveer 3,4% van de huishoudens leeft 4 jaar of langer met een laag inkomen. De helft van de huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft veel moeite met rondkomen. Lang niet altijd is er zicht op verbetering van deze inkomensituatie en dreigt er armoede. Vaak is er een opeenstapeling van problemen. Naast de materiele gevolgen zijn ook ingrijpende immateriële gevolgen, zoals sociale uitsluiting. Mensen in armoede doen steeds minder mee in de samenleving, ze staan aan de kant en komen terecht in een isolement. Armoede is niet hetzelfde als het hebben van schulden. De meeste mensen met een minimuminkomen maken geen schulden en willen zien rond te komen door zich veel basisuitgaven (kleding, voeding) te ontfemen.

Niet-gebruik van inkomensregelingen

De wirwar aan compenserende maatregelen via de gemeentelijke voorzieningen of de belastingen lossen het structurele inkomensprobleem niet afdoende op. Het bereik van mensen in (dreigende) armoede is beperkt: de gemeente bereikt vooral de bijstandsgerechtigden omdat zij bekend zijn. Andere uitkeringsgerechtigden, ouderen en werknemers met minimumloon vallen vaak buiten de boot omdat ze niet rechtstreeks benaderd worden met informatie over de inkomensondersteunende voorzieningen en verdere hulp. Algemene papieren informatie, zoals publicaties in huis aan huisbladen en folders, blijkt onvoldoende effect te hebben: het niet-gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen blijft hoog. De uitdaging is vooral om mensen met armoedeproblemen persoonlijk te bereiken. Vaak hebben ze recht op voorzieningen en toeslagen zonder dit te weten. Daardoor lopen ze jaarlijks geld mis.

Hulp is versnipperd en loketgericht

Hulpverleners werken nogal 's langs elkaar heen, veel organisaties kennen elkaar nauwelijks, er is geen brede samenhang, de aanpak – zoals van het sociale team - is vaak gericht op bepaalde risicogroepen (zoals dak/thuislozen en alcohol/drugsverslaafden). Bovendien is er vooral hulpverlening vanuit centrale spreekuren of loketten waar mensen naar toe moeten komen. Voor een deel van de burgers is dat een flinke drempel.

Doelstelling project

De hoofddoelstelling van het project Intensivering armoedebestrijding met Kanskaarten is het vergroten van de bekendheid van regelingen voor inkomenssteun en het vergroten van het gebruik ervan.

De nevendoelestellingen van het project zijn:

- Het vergroten van de zelfredzaamheid en van het probleemoplossend vermogen van mensen in armoedesituaties. Burgers zodanig helpen dat ze wegwijs en weerbaar worden, eigen initiatief nemen en in staat zijn om een volgende keer zelf formulieren aan te vragen en in te vullen
- Een effectieve samenwerking tussen de plaatselijke vrijwilligersorganisaties om gezamenlijk de armoedeproblemen aan te pakken. Bundelen van daadkracht, praktische kennis en ervaring.
- Aansluiting bij het gemeentelijke Wmo-beleid, waarin de deelname van alle burgers aan het maatschappelijke leven centraal staat.

Het project Intensivering armoedebestrijding met Kanskaarten richt zich op de versterking van de lokale ondersteunende infrastructuur door optimalisering van de samenwerking tussen professionals en maatschappelijke/vrijwilligers organisaties die zich inzetten voor armoedebestrijding. Het project sluit aan bij de volgende speerpunten:

- bevorderen samenwerking en (expertise)uitwisseling tussen cliëntenorganisaties, maatschappelijke organisaties, vrijwilligersinitiatieven en gemeenten/ uitkeringsinstanties;
- training van vrijwilligers en professionals van cliëntenorganisaties, maatschappelijke organisaties, vrijwilligersinitiatieven en gemeenten/ uitkeringsinstanties;
- bevorderen van bovenlokale samenwerking;
- signaleren van de effecten van nieuw beleid op bestaand beleid.

Kanskaarten: minima in beeld

Een Kanskaart biedt inwoners eenvoudige informatie over inkomensondersteunende voorzieningen en attendeert hen op regelingen waarop zij mogelijk recht hebben. De kaart vergroot daarmee hun zelfredzaamheid en is zo een instrument bij het terugdringen van armoede. Getrainde vrijwilligers die gericht op pad gaan naar inwoners kunnen minimahuishoudens persoonlijk bereiken en hen op weg helpen bij het aanvragen van voorzieningen. Daarmee is de Kanskaart een instrument bij het realiseren van een samenhangend, preventief en ondersteunend armoedebeleid in de gemeente.

Ontwikkelingen rond Kanskaarten in de Friese regio's

De methode van armoedebestrijding met Kanskaart van het samenwerkingsverband VerSUS in de gemeente Skarsterlân is succesvol vanwege de persoonlijke benadering van de inwoners. Bij de eerste 450 huisbezoeken in Joure begin 2009 hebben zo'n 30 huishoudens hulp gevraagd. Begin 2010 zijn in Sint Nicolaasga 370 huishoudens bezocht met Kanskaarten en hiervan hadden 54 huishoudens een of meer hulpvragen. De goed ontwikkelde sociale infrastructuur van de lokale vrijwilligersorganisaties in de gemeente vormt hiervoor de basis. Deze aanpak van armoede met Kanskaarten is toegespitst op de lokale inkomensondersteunende voorzieningen.

In navolging van VerSUS heeft de Cliëntenraad Zuidwest-Friesland een Kanskaart uitgebracht. Op bescheiden schaal zijn hiermee huisbezoeken gebracht in Boazum (gemeente Littenseradiel). De gemeente Smallingerland brengt eind 2010 een Minimawijzer uit die het karakter heeft van een Kanskaart. Het platform armoedebestrijding in Dongeradeel en Dantumadiel werkt aan het uitbrengen van een Kanskaart. In Franekeradeel en Harlingen bereidt de werkgroep Jildpine een Kanskaart voor.

Intensivering armoedeaanpak met Kanskaarten in 21 gemeenten

De Arme Kant van Fryslân wil de intensieve aanpak met Kanskaarten op maat uitrollen naar de overige Friese regio's. In overleg met 21 gemeenten worden Kanskaarten ontwikkeld met vermelding van de beschikbare inkomensondersteunende voorzieningen. Binnen de gemeenten worden deelgebieden geselecteerd voor huisbezoeken met de Kanskaart. De lokale vrijwilligersorganisaties zijn partner bij het persoonlijk benaderen van de minimahuishoudens.

De Arme Kant van Fryslân wil de armoedeaanpak met de Kanskaart verbreden naar de volgende 21 gemeenten:

Achtkarspelen
Ameland
Het Bildt
Boarnsterhim
Ferwerderadiel
Gaasterlân-Sleat
Heerenveen
Kollumerland
Leeuwarden
Leeuwarderadeel
Lemsterland
Littenseradiel
Menaldumadeel
Ooststellingwerf
Opsterland
Schiermonnikoog
Súdwest Fryslân (Bolsward, Nijefurd, Sneek, Wûnseradiel en Wymbritseradiel)
Terschelling
Tytsjerksteradiel
Vlieland
Weststellingwerf

Een projectmedewerker geeft de samenwerking met gemeenten en sociale diensten een impuls in het projectjaar. Voor deze intensivering van het project doet de Arme Kant van Fryslân een beroep op een subsidie vanuit het provinciaal armoedefonds.

Beoogde resultaten

De Arme Kant van Fryslân wil in april 2012 de volgende resultaten bereikt hebben:

1. In 21 Friese gemeenten is met een Kanskaart de armoedeaanpak geïntensiveerd

De Kanskaart wordt een instrument bij het realiseren van een samenhangend, preventief en ondersteunend armoedebeleid in de gemeente.

2. Het probleemoplossend vermogen van mensen in armoedesituaties is vergroot

Een brede lokale armoedeaanpak helpt mensen om zelf stappen te ondernemen om de eigen inkomenssituatie te verbeteren. De overblijvende groep die zich niet goed zelf kan redden kan rekenen op begeleiding.

3. Het gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen is met minstens 15% toegenomen ten opzichte van de cijfers in de nulmeting van Partoer

De Arme Kant zoekt actief afstemming met organisaties in de regio die mensen helpen bij het aanvragen van de voorzieningen.

Platform Arme Kant van Fryslân

De Arme Kant van Fryslân is een breed platform dat zich inzet voor het bestrijden van armoede in Fryslân. Aan het platform nemen organisaties deel waarin voornamelijk vrijwilligers actief zijn: maatschappelijk activeringswerk Protestantse Kerk Nederland, Solidair Friesland, Fries Samenwerkingsverband Uitkeringsgerechtigden FSU, CNV Vakmensen, FNV Bondgenoten, FNV Vakcentrale Noord en Oost, Stichting samenwerkende Friese Voedselbanken, Humanitas district Noord en plaatselijke Arme Kant groepen.

De bestaande voorzieningen, activiteiten en diensten van de organisaties van de Arme Kant worden gezamenlijk ingezet bij de (boven)lokale armoedeaanpak: hulp bij het invullen van formulieren, het samen opsporen op welke voorzieningen een beroep gedaan kan worden, helpen bij het weer op orde brengen van de thuisadministratie, begeleiders die meegaan naar instanties, belastingsservice, voorlichting (persoonlijk, maar ook via openbare bijeenkomsten), hulp bij het budgetteren.

Basis vormen de al bestaande voorzieningen voor informatie, advies en ondersteuning, zoals de 18 regionale spreekuurpunten van het FSU en de adviespunten van de vakbonden. Per organisatie gaat het om de volgende voorzieningen:

- FNV: begeleiders naar instanties, loopbaanconsulenten, reïntegratieconsulenten, belastingsservice, adviseurs Sociale Voorzieningen, contactpersonen ouderen, algemene spreekuurhouders, cliëntenraadsleden
- CNV: belastingsservice, begeleiders naar instanties, adviseurs sociale zekerheid
- Diaconieën: kerkelijk bezoekwerk, kerkelijke noodhulp (inclusief financiële bijdragen), doorverwijzing naar hulp
- Voedselbanken: afhaalpunten voor deelnemers
- Lokale Arme Kant groepen: voorlichting, bewustwording, inventariseren van misstanden en toetsen beleid, bemiddeling naar hulp
- Humanitas: hulp bij thuisadministratie, persoonlijke begeleiding bij schuldproblemen
- FSU: netwerk van 18 lokale spreekuurpunten, begeleiders naar instanties, hulp bij aanvraagprocedures en invullen formulieren, belastingsservice, cliëntenraadsleden, voorlichters.

De organisaties van de Arme Kant van Fryslân bieden deze voorzieningen en diensten als een samenhangend pakket aan via hun regionale en lokale afdelingen. Deze hulpverlening en belangenbehartiging is gebaseerd op het uitgangspunt *Maak van slachtoffers weer onderhandelaars!* Bij de opvang en begeleiding wordt de nadruk gelegd op het vergroten van de mondigheid en redzaamheid van de personen met armoedeproblemen. Samen met de vrijwillige hulpverleners worden de contacten met instanties en de procedures voorbereid. Het zal er toe leiden dat een groot deel van de mensen goed geïnformeerd en met meer zelfvertrouwen zelf stappen kunnen ondernemen en een actieve gesprekspartner kunnen zijn. De overblijvende groep die zich niet goed zelf kan redden kan blijven rekenen op begeleiding.

Project Intensivering armoedebestrijding met Kanskaarten

Jildou Jager, projectmedewerker
Keetwiltje 1, 8921 EV Leeuwarden
058 - 212 17 00
jildou@armekantfryslan.nl, www.armekantfryslan.nl